

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3947

[4853]-1001

[Total No. of Pages : 4

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence :

[8]

- a) Idealism is based on which philosophy?
- b) Definition of sociology.
- c) Aim of Physical Education.
- d) Definition of Education.
- e) In which year Modern Olympic started?
- f) Write any one Gender issue in Physical Education.
- g) Motto of Modern Olympic.
- h) List the career opportunities in school setting.

Q2) Short Answers :

[24]

- a) What is Philosophy?
- b) Naturalism in Physical Education Programmes.
- c) Scope of Physical Education.
- d) Values in Sports.
- e) Sachin Tendulkar
- f) History of Physical Education in Greece.
- g) Write down the solutions for role conflicts in P.E. & Sports.
- h) Gender in Physical Education

P.T.O.

Q3)

[32]

a) Realism in Physical Education.

OR

Naturalism in Physical Education.

b) Physical Education and its relationship with Education.

OR

Objectives of Physical Education.

c) Physical Education in Germany.

OR

Physical Education in Ancient India.

d) Role conflicts in Physical Education.

OR

Role conflicts in Sports.

Q4) Write any one in detail :

[16]

a) Role of Physical Education and sports in the society. Discuss.

b) Define Physical Education concept. [Definition, Meaning, Aim and Objectives]

c) Discuss the Modern & Ancient Olympics.

d) Write in detail about the career opportunities in Physical Education and Sports.

Total No. of Questions : 4]

P3947

[4853]-1001

B.P.Ed. (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[8]

- अ) आदर्शवाद कोणत्या तत्वज्ञानावर आधारित आहे?
- ब) समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा.
- क) शारीरिक शिक्षणाचे ध्येय.
- ड) शिक्षणाची व्याख्या.
- इ) आधुनिक ऑलिंपिक कोणत्या वर्षी चालू झाले?
- फ) लिंगनिहाय शारीरिक शिक्षणातील कोणतीही एक समस्या सांगा.
- य) आधुनिक ऑलिंपिकचे ब्रीदवाक्य.
- र) शाळेतील व्यावसायिक संधींची यादी करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[24]

- अ) तत्वज्ञान म्हणजे काय?
- ब) शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमातील निसर्गवाद.
- क) शारीरिक शिक्षणाची व्याप्ती.
- ड) खेळातील मूल्ये.
- इ) सचिन तेंडूलकर.
- फ) ग्रीसमधिल शारीरिक शिक्षण.
- य) शारीरिक शिक्षण व खेळातील शिक्षकाच्या भूमिकेच्या संधिगततेवर उपाय सांगा.
- र) लिंगनिहाय शारीरिक शिक्षण.

- अ) शारीरिक शिक्षणातील वास्तववाद
किंवा
शारीरिक शिक्षणातील निसर्गवाद
- ब) शारीरिक शिक्षण व शिक्षणातील संबंध
किंवा
शारीरिक शिक्षणाची उद्दिष्टे
- क) जर्मनीतील शारीरिक शिक्षण
किंवा
प्राचीन भारतातील शारीरिक शिक्षण
- ड) शारीरिक शिक्षणातील शिक्षकाच्या भूमिकेची संधिगता.
किंवा
खेळातील शिक्षकेच्या भूमिकेची संधिगता.

कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- अ) शारीरिक शिक्षण व खेळ यांची समाजातील भूमिका चर्चा करा.
- ब) शारीरिक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
(व्याख्या, अर्थ, ध्येय व उद्दिष्टे)
- क) आधुनिक व प्राचीन ऑलिंपिक विषयी चर्चा करा.
- ड) शारीरिक शिक्षण व खेळातील व्यावसायिक संधी बद्दल सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3948

[Total No. of Pages : 6

[4853] - 1002

B.P.Ed.

PSYCHOLOGY OF LEARNER

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple Choice Questions.

[8]

- a) The word Psychology has emerged through _____ word.
- i) French
 - ii) Latin
 - iii) Greek
 - iv) Italian
- b) _____ has led to the theory of Trial & Error.
- i) Edward Thorndike
 - ii) Ivan Pavlov
 - iii) Wolfgang Kohler
 - iv) Sigmund Freud
- c) The second physical metamorphosis is seen in _____ stage.
- i) Childhood
 - ii) Pubescence
 - iii) Adulthood
 - iv) Adolescence
- d) Growth is _____ and development is _____.
- i) Visible, Invisible
 - ii) Invisible, Visible
 - iii) Less, More
 - iv) More, Less
- e) To link different experiences with each other in mind is _____.
- i) Sensation
 - ii) Perception
 - iii) Thought
 - iv) Attention

P.T.O.

- c) Define Attention and explain types of Attention with examples.

OR

Define leadership and write qualities of effective leader.

- d) Write in detail pre-competition mental preparation to be done by players.

OR

Define Anxiety & Write Anxiety Reduction Techniques.

Q4) Write any one of the following : [16]

- a) Define learning & Write nature and characteristics of learning. Explain in detail. Transfer of learning.
- b) Define Growth and Development. Distinguish between Growth and Development and Explain in detail factors affecting Growth & Development.
- c) Define Motivation. Explain types and techniques of Motivation.
- d) Define emotions and write importance of emotions to sportsmen and types of emotions. Write Techniques to control emotions.

Total No. of Questions : 4]

P3948

[4853] - 1002

B.P.Ed.

PSYCHOLOGY OF LEARNER

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8]

- अ) मानसशास्त्र हा शब्द या भाषेतील शब्दांपासून बनलेला आहे.
i) फ्रेंच ii) लॅटिन
iii) ग्रीक iv) इटालियन
- ब) प्रयत्न प्रमाद उपपत्तीचे जनक हे आहेत.
i) अँडव्हर्ड थॉर्नडाईक ii) इव्हान पॅव्हलोव्ह
iii) वोल्फगांग कोह्लर iv) सिगमंड फ्राईड
- क) दुसरा शारीरिक कायापालट कोणत्या अवस्थेत होतो ?
i) शैशवावस्था ii) तारुण्यावस्था
iii) प्रौढावस्था iv) कुमारावस्था
- ड) वाढ ही आहे व विकास हा आहे.
i) दिसते व दिसत नाही ii) दिसत नाही व दिसते
iii) कमी व जास्त iv) जास्त व कमी
- इ) पूर्वानुभवांच्या विविध अंगांची मनातल्या मनात जुळवाजुळव करणे म्हणजे होय.
i) संवेदना ii) अवबोध
iii) विचार iv) अवधान

- फ) नेतृत्व गुण हे खालील क्रीडा प्रकारातील खेळांडूकडे जास्त प्रमाणात दिसून येतात.
i) सांघिक खेळ	ii) वैयक्तिक खेळ
iii) आक्रमक खेळ	iv) द्वंद्वत्मक खेळ
- य) पोट्यात गोळा येणे हे चे लक्षण आहे.
i) चिंता	ii) भावना
iii) आक्रमकता	iv) शिथिलीकरण
- र) शिथिलीकरणाची कौशल्ये शिकणे व योग्य स्वचर्चा करणे हे चे प्रकार आहेत.
i) स्पर्धापूर्व तयारी	ii) स्पर्धनंतरची तयारी
iii) चिंता	iv) भावना

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) क्रीडा मानसशास्त्राच्या तीन व्याख्या लिहा.
- ब) अध्ययनाचे नियम लिहा.
- क) विकासाची तत्वे सांगा.
- ड) अध्ययनातील विद्यार्थ्यांची भूमिका सांगा.
- इ) प्रेरणेचे चक्र उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- फ) प्रेक्षकांचे विविध प्रकार सांगा.
- य) भावनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- र) चिंता कमी करण्याच्या विविध तंत्रांची यादी करा.

प्रश्न 3) प्रत्येक संचातील एक प्रश्न सोडवा. [32]

- अ) शारीरिक शिक्षण शिक्षणासाठी असलेला क्रीडा मानसशास्त्राचा उपयोग सांगा.

किंवा

अभिजात अभिसंधान ही उपपत्ती स्पष्ट करा.

- ब) अध्ययनातील आचरणवाद व संज्ञात्मकवाद स्पष्ट करा.

किंवा

कुमार अवस्थेतील कारकविकास स्पष्ट करा.

क) अवधानाची व्याख्या द्या व अवधानाचे प्रकार उदाहरणासह लिहा.

किंवा

नेतृत्वाची व्याख्या द्या व प्रभावी नेत्यास आवश्यक गुणवैशिष्ट्ये सांगा.

ड) खेळाडूने स्पर्धेपूर्वी करावयाची मानसिक तयारी सविस्तर लिहा.

किंवा

चिंतेची व्याख्या द्या व चिंता कमी करण्याचे तंत्र सांगा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[16]

अ) अध्ययनाची व्याख्या, स्वरूप व वैशिष्ट्ये सांगा. व अध्ययन संक्रमण सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) वाढ आणि विकासाची व्याख्या लिहा. वाढ आणि विकासातील फरक सांगून, त्यांच्यावर परिणाम करणारे घटक उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.

क) प्रेरणेची व्याख्या द्या. प्रेरणेचे प्रकार व तंत्र सविस्तर लिहा.

ड) भावनेची व्याख्या लिहून भावनेचे खेळाडूसाठीचे महत्व व प्रकार लिहा. भावनेवर नियंत्रण ठेवण्याची तंत्रे लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3949

[Total No. of Pages : 6

[4853] - 1003

B.P.Ed. (Semester - I)

103 : LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct answer of the following questions.

[8 × 1 = 8]

- a) Which of the following is not an example of manipulative skills?
 - i) Running
 - ii) Throwing
 - iii) Catching
 - iv) Kicking
- b) What is the appropriate age to teach fundamental skills?
 - i) Up - to 1 year
 - ii) 2 to 7 years
 - iii) 1 to 2 years
 - iv) 7 years and older
- c) A teacher move that communicates a concern for changing the complexity or difficulty of the performance is called _____.
 - i) Refinement
 - ii) Extension
 - iii) Application
 - iv) Fitness
- d) "The student will be able to state the cues of forearm pass" This objective is related to which learning domain.
 - i) Psychomotor
 - ii) Affective
 - iii) Evaluation
 - iv) Cognitive
- e) In which stage of developing game skills, two skills are combined?
 - i) Stage one
 - ii) Stage two
 - iii) Stage three
 - iv) Stage four

P.T.O.

- f) Which of the following is rules for PE class?
- i) Student entry and exit form ground
 - ii) Be polite and helpful
 - iii) Dressing for class
 - iv) Start and stop signals
- g) Which of the following is direct teaching style?
- i) Command
 - ii) Practice
 - iii) Reciprocal
 - iv) All the above
- h) Which teaching style also referred as "Peer Teaching"?
- i) Practice style
 - ii) Divergent discovery
 - iii) Convergent discovery
 - iv) Reciprocal style

Q2) Write in short.

[8 × 3 = 24]

- a) Write three protocols or procedure for a Physical education class.
- b) Write about the phases of motor development.
- c) “The student will be able to pass the volleyball effectively to a front line player from the back line using a legal forearm pass from a ball tossed over the net” Identify the behaviour, condition and criteria for this learning objective.
- d) What is Academic learning time (ALT-PE)? Give example.
- e) Write the difference between General and specific feedback with example.
- f) Write the different ways of dividing students in groups, pairs, teams.
- g) Classify the different teaching styles.
- h) Write the steps in ‘Reciprocal style’.

Q3) Attempt any one from each set given.

[4 × 8 = 32]

a) Write consequences for undesirable behaviour.

OR

b) What is an Effective learning environment in physical education?

c) Explain in brief criteria for designing learning Experience.

OR

d) Write factors considering for year planning.

e) Explain four important strategies to be while teaching large class.

OR

f) Write the different strategies for managing off task behaviour.

g) Prepare practice style task sheet for jumping variations.

OR

h) Describe convergent discovery style with example.

Q4) Explain the following in detail (Any One) :

[1 × 16 = 16]

a) Explain the Characteristics of Physically educated person.

b) Develop content for any one of the given skill (Extension, Refinement and Application)

i) Service in volley-Ball

ii) Chest pass in Basket-Ball

iii) Jump shoot in Hand-Ball

c) Develop centres for providing maximum practice opportunity for any one game to group of 60 students on space as a Basket-Ball court.

d) Describe practice style and guided discovery teaching styles with the help of given points:

Objectives, Anatomy of style, Advantages and disadvantages

Total No. of Questions : 4]

P3949

[4853] - 1003

B. P. Ed. (Semester - I)

103 : LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- अ) खालील कोणते अस्थानांतरणीय कौशल्याचे उदाहरण होय.
i) रनिंग	ii) टर्निंग
iii) लिपींग	iv) गॅलपींग
- ब) आयुष्यातील पहिले वर्ष म्हणजे कारक विकासाचा कोणता टप्पा होय.
i) अप्रगत हालचालींचा टप्पा	ii) प्रतिक्षिप्त हालचालींचा टप्पा
iii) मूलभूत हालचालींचा टप्पा	iv) खेळाशी संबंधित हालचालींचा टप्पा
- क) शारीरिक शिक्षणाच्या तासाला अनपेक्षित वर्तन केल्यास काय परिणाम असू नये.
i) योग्य वर्तन काय ते विद्यार्थ्याला सांगावे
ii) विद्यार्थ्यांबरोबर मिटिंग करावी
iii) शिक्षा म्हणून व्यायाम करायला लावणे
iv) पालकांना बोलावणे
- ड) शारीरिक शिक्षणाच्या तासात खालीलपैकी कोणता नियोजनाचा काळ होय.
i) हजेरी घेणे
ii) संघ निवड करणे
iii) एका जागेवरून दुसऱ्या जागेवर जाणे
iv) वरीलपैकी सर्व

- इ) 'कुठेच्या अगोदर काय' हे तंत्र शिक्षकाला कशासाठी उपयोगी पडते.
- लक्ष वेधण्यासाठी
 - लक्ष राखण्यासाठी
 - थोडक्यात सांगण्यासाठी
 - विद्यार्थ्यांना कुठे आणि काय करायचे हे समजण्यासाठी
- फ) खालीलपैकी कोणत्या पायरीमध्ये शिक्षक कौशल्य विकासावर लक्ष देतो.
- प्रास्ताविक हालचाल
 - मागोवा
 - अध्यापनाचा भाग
 - सारांश
- य) खालीलपैकी कोणती अप्रत्यक्ष अध्यापन शैली होय.
- निर्देशित शोध
 - हुकूम
 - सराव
 - अन्योन्य
- र) खालीलपैकी कोणत्या अध्यापन शैलीमध्ये कार्याचा (Task) क्रम विद्यार्थी निश्चित करतो.
- निर्देशित शोध
 - हुकूम
 - सराव
 - अन्योन्य

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[8 × 3 = 24]

- शारीरिक शिक्षण शिक्षकाची गुण लिहा.
- बंदिस्त आणि खुले कौशल्यातील फरक काय? दोन उदाहरणे द्या.
- शारीरिक शिक्षण पाठाच्या पायऱ्या लिहा.
- शैक्षणिक अध्ययन काळ म्हणजे काय? एक उदाहरण द्या. (ALT-PE)
- आंतरकार्य (Intratask) आणि कार्यअंतर (Intertask) विविधतेमधील फरक काय? उदाहरण द्या.
- विद्यार्थ्यांचे दोघात, संघात विभागणी करण्याचे विविध मार्ग लिहा.
- विविध अध्यापन शैलींचे वर्गीकरण करा.
- अन्योन्य शैलीचे स्वरूप लिहा.

प्रश्न 3) खालील दिलेल्या गटातील कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [4 × 8 = 32]

अ) कारक कौशल्य अध्ययनाच्या तीन टप्प्यांचे वर्णन करा.

किंवा

ब) शारीरिक शिक्षण तासासंबंधी पोषक/परिणामकारक व अपरिणामकारक अध्ययन वातावरणातील फरक लिहा.

क) अध्ययन अनुभव तयार करण्याचे निकष थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

ड) क्रीडा कौशल्य विकासाचे टप्पे ओळखून त्यांचे वर्णन करा.

इ) मोठ्या समुहाला अध्यापनाचे चार महत्वाचे डावपेच स्पष्ट करा.

किंवा

फ) कार्यरहित वर्तन हातळण्याचे विविध डावपेच लिहा.

य) विविध अध्यापन शैलींच्या उपयोगाची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

र) अध्यापन शैलींची निवड करताना विचारात घ्यावयाचे लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सविस्तर स्पष्ट करा. [1 × 16 = 16]

अ) शारीरिक शिक्षणाची (NASPE) उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका कौशल्याचा आशय विकास करा.

(विस्तारकार्य, सुधारकार्य, उपयोजनकार्य)

i) बास्केटबॉलमधील ड्रिब्लिंग

ii) फूटबॉलमधील हेडिंग

iii) हॅण्डबॉलमधील जंपशूट

क) गैरवर्तन प्रतिबंधाचे / कमी करण्याचे तंत्र स्पष्ट करा.

ड) दिलेल्या घटकांच्या आधारे हुकूम शैली व केंद्रोत्सारी शोध शैलीचे वर्णन करा: उद्दिष्ट्य, शैलीचे शास्त्र, फायदे आणि मर्यादा/ तोटे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3950

[Total No. of Pages : 26

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING OPTIONAL MARATHI

**मराठी अध्यापन पद्धती
(2015 Pattern)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सुचना:- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे द्या. [8]

- अ) स्वाध्याय म्हणजे काय?
- ब) अध्ययनाची व्याख्या लिहा.
- क) व्याकरण अध्यापनाची पद्धत कोणती?
- ड) शैक्षणिक साधनाची व्याख्या द्या.
- इ) नियोजनाचे प्रकार लिहा.
- फ) मातृभाषा शिक्षकाची व्यवसायिक पात्रता लिहा.
- य) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची व्याख्या द्या.
- र) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे दोन महत्त्व लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) अध्ययन- अध्यापनातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) मातृभाषेची चांगली बाजू सांगा.
- क) वाचनाचे प्रकार लिहा.
- ड) श्राव्य साधने व्याख्या व उदा. द्या.
- इ) पाठ नियोजनाचे महत्त्व लिहा.
- फ) मातृभाषा पाठ्यपुस्तकाचे बहिरंग कोणते?
- य) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची व हर्बाटची पंचपदी मधील फरक लिहा.
- र) चर्चा पद्धतीचे महत्त्व लिहा.

P.T.O.

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. [32]
- अ) मातृभाषा अध्यापनाची महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
किंवा
वाचनाच्या व्याख्या द्या. वाचनचे महत्त्व लिहा.
- ब) पाठ्यपुस्तकाचे महत्त्व लिहा.
किंवा
शैक्षणिक साधनांचे फायदे लिहा.
- क) पाठाची नियोजनाची आवश्यकता थोडक्यात माहिती लिहा.
किंवा
मातृभाषा शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ड) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे प्रकार लिहा.
किंवा
व्याख्यान पध्दतीचे गुण-दोष लिहा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [16]
- अ) मातृभाषा अध्ययन-अध्यापनासाठी मातृभाषेची तत्त्वे कशी उपयोगी पडतात सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) मातृभाषेच्या विशेष उद्दिष्टे शिक्षकास कशी लागू पडतात ते उदाहरणासह पटवून द्या.
किंवा
- क) शैक्षणिक साधनाच्या व्याख्या द्या. परिणामकारक अध्यापनासाठी शैक्षणिक साधनाचे उपयोग तुमच्या भाषेत पटवून द्या.
किंवा
- ड) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे प्रकार सांगून आशययुक्त अध्यापन पध्दतीमधील तुम्हाला आवडलेली पध्दत कोणती? व का आवडली? ते स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

हिन्दी अध्यापन पद्धती

(2015 Pattern) (Optional)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ :

- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
- 2) दाहिनी ओर लिखे हुए अंक प्रश्नों के पूर्णांक दर्शाते हैं ।

प्रश्न 1) एक वाक्य में उत्तर लिखिए ।

[8 × 1 = 8]

- अ) प्राथमिक स्तर पर हिन्दी शिक्षण के कोई दो उद्देश लिखिए ।
- ब) व्याकरण की कोई एक परिभाषा लिखे ।
- क) गद्य शिक्षा का कोई एक उद्देश लिखे ।
- ड) काव्य शिक्षा का कोई एक लाभ लिखे ।
- इ) हिन्दी शिक्षक के कोई दो सामान्य गुण लिखिए ।
- फ) मौन वाचन के कोई दो लाभ लिखे ।
- य) सुक्ष्म अध्यापन पद्धतिका एक महत्व लिखे ।
- र) हिन्दी शिक्षक के दो विशेष गुण लिखिए ।

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

[8 × 3 = 24]

- अ) रचना कार्य का महत्व संक्षिप्त में लिखे ।
- ब) हिन्दी भाषा का प्राथमिक विद्यालयों में स्थान ।
- क) दृक्श्राव्य साधनों की जानकारी दे ।
- ड) कविता की पाठ टिपणीओं का सिर्फ ढाँचा लिखे ।
- इ) सस्वर और मौन वाचन का अर्थ बताओ ।
- फ) हिन्दी अध्यापन में नए तंत्र और प्रवाह के बारे में संक्षिप्त में लिखे ।
- य) हिन्दी विषय पढ़ाते समय सुक्ष्म अध्यापन का ज्ञान आवश्यक क्यों है?
- र) गद्य नियोजन का महत्व बताइए ।

प्रश्न 3) प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

[4 × 8 = 32]

अ) महाराष्ट्र राज्य में त्रिभाषा सूत्र का स्वरूप स्पष्ट किजिए ।

अथवा

मौखिक तथा लिखित रचना कार्य में होनेवाली गलतियाँ सुधारणों के उपाय सोदाहरण स्पष्ट करें ।

ब) वेस्ट प्रणाली को स्पष्ट करें ।

अथवा

पद्य पाठ का ढाँचा तैयार करें ।

क) सस्वर और मौन वाचन की संकल्पना स्पष्ट करें ।

अथवा

हिन्दी अध्यापक के आवश्यक गुण लिखें ।

ड) सुक्ष्म अध्यापन की संकल्पना स्पष्ट करें ।

अथवा

पाठ नियोजन का महत्व बताइए ।

प्रश्न 4) किसी एक प्रश्न का उत्तर सविस्तर लिखें ।

[1 × 16 = 16]

अ) भाषा शिक्षा में व्याकरण का स्थान समझाते हुए, किसी दो व्याकरण अध्यापन की प्रणालियाँ स्पष्ट करें ।

ब) सहायक साधन किसे कहते हैं? सहायक साधनों के प्रकार तथा महत्व विषद करें ।

क) पाठ नियोजन के लाभ बताते हुए, पाठ नियोजन की सिद्धियों का वर्णन करें ।

ड) सुक्ष्म अध्यापन का स्वरूप बताते हुए, सुक्ष्म अध्यापन की प्रक्रिया और लाभ स्पष्ट करें ।

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

**104 : METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH EDUCATION
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *All questions are compulsory.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt all the questions given below **[8]**

- a) English language is also called as a _____ language.
 - i) Non-commercial
 - ii) Superficial
 - iii) Link
 - iv) Easy
- b) Content cum methodology acquaints the student teacher with syllabic of the concerned subject & its analysis.
 - i) True
 - ii) False
- c) One of the merits of the grammar translation method is that it proceeds from known to _____.
 - i) obvious
 - ii) reasoning
 - iii) clarity
 - iv) unknown
- d) _____ becomes the chief objective of Dr. West's new method.
 - i) Silent reading
 - ii) Loud reading
 - iii) Listening
 - iv) Writing
- e) _____ is a type of debate
 - i) Hypothetical debate
 - ii) Competitive debate
 - iii) Insightful debate
 - iv) Exploratory debate
- f) If students get used to loud reading then they can't become extensive readers.
 - i) True
 - ii) False
- g) Poetry _____ the experience of pupil
 - i) Subdues
 - ii) Enriches
 - iii) unfamiliarises
 - iv) limits
- h) Grammar is also known as the _____ of language.
 - i) History
 - ii) Geography
 - iii) Science
 - iv) Physiology

Q2) Attempt all questions given below:

[8 × 3 = 24]

- a) Write down the four linguistic skills.
- b) Write the general objectives of English language.
- c) What is the importance of content cum methodology to the students?
- d) Define structural approach and write its objectives.
- e) How effective is story - telling as a technique of teaching English.
- f) Which are the different types of language games.
- g) Write any 3 characteristics of a text book.
- h) List down the merits of Grammar.

Q3) Attempt any one from each set given

[4 × 8 = 32]

- a) Discuss the place of English language in today's curriculum.

OR

Discuss the objectives & importance of content cum methodology.

- b) What are the psychological principles on which Dr. West based his new method of teaching English language.

OR

Write the procedure of direct method & discuss its objectives.

- c) Describe the different phases of debates.

OR

What are language games? Write its advantages.

- d) What are the aims of teaching poetry. Write its advantages.

OR

Write about the inductive-deductive method of teaching grammar.

Q4) Attempt any one of the questions given below

[1 × 16 = 16]

- a) Explain in detail the objectives of teaching English
- b) Write in detail Dr. West's new method
- c) Compositions are an integral part of English Teaching learning process. Discuss.
- d) Define Grammar Translation Method & write its Principles.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. 1st Year (Semester - I)

**104: METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions [8]

- a) Write kinds of history
- b) Write four values of teaching history
- c) Write four principles of curriculum construction
- d) What is lesson plan?
- e) Write four benefits of dramatization method of teaching history
- f) Name four teaching aids of teaching history
- g) Write four benefits of CCM
- h) Write four objectives of CCM

Q2) Answer the following questions [24]

- a) What is history?
- b) Write Importance of history in human life
- c) Define year plan
- d) Write History and civics correlation
- e) What is project method of teaching history?
- f) What is the Importance of history room?
- g) What is CCM?
- h) Write need of CCM

Q3) Answer the following questions (one out of each set) : **[32]**

a) How modern history affects human life?

OR

Why teaching of history is important at school level?

b) Compare unit plan and lesson plan.

OR

How history teacher's organization contributes in development professional competences?

c) How teaching aids are beneficial in teaching history?

OR

Story telling method of teaching is an ideal method of teaching history. Justify.

d) How CCM is necessary for effective teaching and learning?

OR

How would you use remedial teaching in teaching history?

Q4) Answer the following question (any one) : **[16]**

a) Explain kinds of history with suitable example.

b) Describe different qualities of history teacher.

c) Illustrate any four methods of teaching history.

d) Write in detail about CCM in teaching learning of history.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. 1st Year (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

इतिहास शिक्षण अध्यापन पध्दती

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [8]

- अ) इतिहासाचे प्रकार लिहा.
ब) इतिहास अध्यापनाचे चार मुल्ये लिहा.
क) अभ्यासक्रम रचनेची चार तत्वे लिहा.
ड) नियोजन म्हणजे काय ?
इ) इतिहास अध्यापनाच्या नाट्टीकरण पध्दतीचे चार फायदे लिहा.
फ) इतिहास अध्यापनाच्या चार शैक्षणिक साधनांची नावे लिहा.
य) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे चार फायदे लिहा.
र) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे चार उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [24]

- अ) इतिहास म्हणजे काय ?
ब) मानवी जीवनात इतिहासाचे महत्व लिहा.
क) वार्षिक नियोजनाची व्याख्या स्पष्ट करा.
ड) इतिहास आणि नागरिकशास्त्राचा समवाय लिहा.
इ) इतिहास अध्यापनाची प्रकल्प पध्दती म्हणजे काय ?
फ) इतिहास खोलीचे महत्व काय ?
य) आशययुक्त अध्यापन पध्दती म्हणजे काय ?
र) आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची गरज लिहा.

- प्रश्न 3)** खालील प्रत्येक संचातील एक प्रश्न सोडवा. [32]
- अ) आधुनिक इतिहासाचा मानवी जीवनावर कसा परिणाम होतो?
किंवा
शालेय स्तरावर इतिहासाचे अध्यापन का महत्वाचे आहे?
- ब) घटक नियोजन आणि पाठ नियोजनाची तुलना करा.
किंवा
व्यावसायिक क्षमता विकासात इतिहास शिक्षक संघटन कसा हातभार लावते?
- क) इतिहास अध्यापनात शैक्षणिक साधने कशी फायदेशिर आहेत?
किंवा
इतिहास अध्यापनात कथाकथन पध्दती एक आदर्श पध्दत आहे. समर्थन करा.
- ड) प्रभावी अध्ययन-अध्यापनासाठी आशययुक्त अध्यापन पध्दती कशी आवश्यक आहे?
किंवा
इतिहास अध्यापनात तुम्ही उपचारात्मक अध्यापनाचा कसा वापर कराल?

- प्रश्न 4)** खालील प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) [16]
- अ) योग्य उदाहरणासह इतिहासाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) इतिहास शिक्षकाच्या विविध गुणवत्ता वर्णन करा.
- क) इतिहास अध्यापनाच्या कोणत्याही चार पध्दती सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ड) इतिहास अध्ययन - अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पध्दती विषयी सविस्तर लिहा.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY EDUCATION (Paper - IV)
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) True or false **[8]**

- a) Sun is in the middle of Earth & Moon during lunar eclipse.
- b) Brahmaputra rivers meets bay of Bengal.
- c) Nature of geography is social science.
- d) Environment is a branch of Geography.
- e) Australia is the smallest continent
- f) Text book is the most prevelant rool of teaching Geography.
- g) A good text book can substitute teacher.
- h) VDO clip belongs to audio teaching aid.

Q2) Write in short **[24]**

- a) Explain Environment Geography.
- b) Relationship between Geography & Physics.
- c) Importance of teaching aid for teaching Geography.
- d) Merits & demerits of project method.
- e) Geography room, its need in the school.
- f) Content for teaching 'ShriLanka'.
- g) Different types of examination for evaluating Geography.
- h) Qualification & behaviour of Geography teacher.

Q3) Answer one question from each set. **[32]**

- a) Explain concept & nature of Geography. Describe importance of local Geography.

OR

"There is no need of Geography teaching at school level". Prove this statement wrong.

- b) Give detail lesson plan on eclipse.

OR

Educational tour to a place where Geographic event has occurred in the past.

- c) "Map can not talk but it can teach" - Discuss.

OR

What is regional method? Explain merits & demerits.

- d) Essential & desirable teaching aids for teaching Geography.

OR

Set a question paper on any unit of Geography for unit test to be conducted in your school. (Give five questions only)

Q4) Write answer of any one of the following in detail: **[16]**

- a) Prepare the chart to explain Geography indicating sub-systems.
- b) Aims & objectives of teaching Geography
- c) Geography teacher his qualities & duties
- d) Listout different teaching aids & explain their use & application for teaching Geography.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY EDUCATION (Paper - IV)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) चूक की बरोबर [8]

- अ) चंद्र ग्रहणाचे वेळी सूर्य हा पृथ्वी व चंद्राच्या मध्ये असतो.
- ब) ब्रह्मपुत्रा ही नदी बंगालच्या उपसागरास जाऊन मिळते.
- क) भूगोलाचे स्वरूप समाजशास्त्रीय आहे.
- ड) पर्यावरण ही भूगोलाची शाखा आहे.
- इ) ऑस्ट्रेलिया सर्वात लहान खंड आहे.
- फ) पाठ्यपुस्तक हे भूगोल अध्यापनाचे सर्वाधिक पारंपारिक साधन होय.
- य) उत्तम पाठ्यपुस्तक शिक्षकास पर्याय ठरू शकतो.
- र) चित्रफित ही श्राव्य स्वरूपाचे शैक्षणिक साधन आहे.

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा. [24]

- अ) पर्यावरण भूगोलाचे स्पष्टीकरण करा.
- ब) भूगोल व भौतिक शास्त्राचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- क) भूगोल अध्यापनातील शैक्षणिक साधनांचे महत्व.
- ड) प्रकल्प पध्दतीचे फायदे व तोटे
- इ) भूगोल खोलीची शाळेतील गरज
- फ) श्रीलंका अध्यापनाचा आशय
- य) भूगोल मूल्यमापनाच्या विविध परीक्षा पध्दती
- र) भूगोल अध्यापकाची शैक्षणिक अर्हता व वर्तणूक

- प्रश्न 3)** खालील संचापैकी प्रत्येकी एकाचे उत्तर लिहा. [32]
- अ) भूगोलाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा. स्थानिक भूगोलाचे महत्त्व सांगा.
किंवा
“शालेय स्तरावर भूगोल शिकवण्याची आवश्यकता नाही” हे विधान चूक ठरवा.
- ब) ग्रहण या घटकासाठी सविस्तर पाठ नियोजन द्या (पाठ टाचण)
किंवा
ज्या ठिकाणी भौगोलिक घटना घडून गेलेली आहे अशा जागेची सहल
- क) “नकाशा बोलू शकत नाही मात्र शिकवू शकतो” – चर्चा करा.
किंवा
प्रादेशिक पध्दती म्हणजे काय? त्याचे फायदे तोटे स्पष्ट करा.
- ड) भूगोल अध्यापनासाठी आवश्यक व इष्ट शैक्षणिक साधने
किंवा
भूगोलाच्या कोणत्याही एका घटकाची चाचणी घेण्यासाठी प्रश्नपत्रिका काढा (किमान पाच प्रश्न काढा)

- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [16]
- अ) भूगोल व त्याच्या उपसंस्थांची माहिती दर्शविणारा तक्ता तयार करा.
- ब) भूगोलाची ध्येय व उद्दिष्टे
- क) भूगोल शिक्षक, त्याचे गुण व कर्तव्य
- ड) भूगोल अध्यापनासाठी लागणाऱ्या शैक्षणिक साधनांची यादी करा व त्या साधनांचा भूगोल अध्यापनासाठी वापर व उपयोजन स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one sentence

[8]

- a) Black board
- b) Heuristic method of teaching
- c) Drill work
- d) Lesson plan
- e) Direct variable
- f) Complementary angle
- g) CCM - content
- h) CCM - observable skills

Q2) Answer in short

[24]

- a) Objective of teaching mathematics at higher secondary level
- b) Importance of teaching aids in teaching of mathematics
- c) Objectives of mathematics club
- d) Importance of unit plan
- e) Difference between square and rhombus
- f) Properties of chord of circle
- g) Nature of CCM
- h) Need of CCM

Q3) Answer in short

[32]

- a) Plan a lesson to teach profit percentage for class 7th students using inductive method.

OR

Plan a lesson to teach discount for class 8th students using deductive method.

- b) Suggest measures for enrichment of gifted students.

OR

Suggest measures for improvement of below average students.

- c) Explain Heron formula to find area of triangle.

OR

Explain procedure to find square root using division method.

- d) Plan to implement CCM for teaching of mathematics.

OR

Write about concept of CCM.

Q4) Answer in detail (any one)

[16]

- a) Explain analytical and synthetical method of teaching mathematics using examples. Write merits and demerits of analytical and synthetical method.
- b) Explain place of mathematics in school curriculum with its scope, nature and importance.
- c) Explain types of triangle with their properties related to sides and angles.
- d) What is content cum methodology. Explain importance of CCM in teaching of mathematics.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

104 : METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तर लिहा. **[8]**

- अ) श्यामपट
- ब) स्वयंशोधन अध्यापन पध्दती
- क) तोंडी पाठ
- ड) पाठ टाचण
- इ) सम चलन
- फ) कोटी कोन
- य) आशय युक्त अध्यापन पध्दती - आशय
- र) आशय युक्त अध्यापन पध्दती - निरिक्षण कौशल्ये

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. **[24]**

- अ) उच्च माध्यमिक स्तरावर गणित अध्यापनाचे उद्दिष्टे
- ब) शैक्षणिक साधनाचे गणित अध्यापनामधील महत्व
- क) गणित संघाचे उद्दिष्टे
- ड) चौरस व समभूज चौकन मधील फरक
- इ) घटक नियोजनाचे महत्व
- फ) वर्तुळाचे जीवा संदर्भातील महत्व
- य) CCM - चे स्वरूप
- र) CCM - गरज

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[32]

अ) 7वी इयत्ता करिता 'नफा टक्केवारी' अध्यापना करिता उद्गामी पध्दती अनुसार पाठ टाचन तयार करा.

किंवा

8 वी इयत्ता करिता 'सुट' अध्यापना करिता अवगामी पध्दती अनुसार पाठ टाचन तयार करा.

ब) गुणवंत विद्यार्थ्यांच्या सबलीकरण करिता उपाययोजना सुचवा

किंवा

कमकुवत विद्यार्थ्यांच्या सुधारणा करिता उपाययोजना सुचवा

क) त्रिकोणाचे क्षेत्रफळ काढण्या करिता हॅरोन सुत्र स्पष्ट करा.

किंवा

वर्ग काढण्या करिता विभाजन पध्दती स्पष्ट करा.

ड) गणित अध्यापना करिता आशययुक्त अध्यापन पध्दती अंमलात आणण्या करिता योजना करा.

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पध्दती ची संकल्पना लिहा.

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

[16]

अ) गणित अध्यापन पध्दतीची पृथःकरण व संयोजन अध्यापन पध्दती उदाहरणासह स्पष्ट करा. पृथःकरण व संयोजन अध्यापन पध्दती चे फायदे-तोटे लिहा.

ब) गणित विषयाचे शालेय अभ्यासक्रमातील स्थान त्यांचा स्वरूप, व्याप्ती व महत्वासह स्पष्ट करा.

क) त्रिकोणाचे प्रकार त्यांचा बाजू व कोन या संदर्भातील गुणधर्मासह स्पष्ट करा.

ड) आशय युक्त अध्यापन पध्दती म्हणजे काय? गणित अध्यापनामध्ये आशययुक्त अध्यापन पध्दती चे महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in one line **[8]**

- a) What is lesson plan?
- b) Science club
- c) Importance of science subject
- d) Visit to workshop
- e) List of teaching aids in science
- f) Outlook of science teacher
- g) List evaluation procedures in science
- h) List co-curricular activities in science

Q2) Answer in short **[24]**

- a) Place of science in daily life
- b) Values of teaching science
- c) Explain co-curricular activities in science
- d) How teaching aids enhances teaching in science
- e) What is diagnostic teaching? How is it helpful?
- f) Criticise of the 7th std science textbook
- g) What is CCM?
- h) Is CCM really important? Why?

Q3) Answer in short (any one from each set) [32]

- a) Explain place of science subject at various levels of curriculum.

OR

Explain the place of science in life

- b) Explain Demonstration method of teaching science with examples

OR

Correlation of science with Geography.

- c) Write the qualities & qualification of science teacher

OR

Explain the criteria for preparation of science textbook

- d) Importance of CCM in teaching science

OR

Write the nature of CCM

Q4) Answer in brief (any one) [16]

- a) Write objectives of teaching science with their specifications.
- b) Explain Heuristic & laboratory methods of teaching science with examples.
- c) Explain importance of diagnostics testing & remedial teaching.
- d) Explain how will you implement CCM in teaching science?

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **[8]**

- अ) पाठ टाचन म्हणजे काय ?
- ब) विज्ञान क्लब
- क) विज्ञान विषयाचे महत्व लिहा.
- ड) कार्यशाळेला भेट
- इ) विज्ञान विषयातील शैक्षणिक साधनांची यादी करा.
- फ) विज्ञान शिक्षकाचा दृष्टीकोन लिहा.
- य) विज्ञानातील मूल्यमापन प्रक्रियांची यादी करा.
- र) विज्ञानातील अभ्यासकेतर उपक्रमांची यादी करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. **[24]**

- अ) दैनंदिन जीवनातील विज्ञानाचे महत्त्व
- ब) विज्ञान शिकवण्याची मुल्ये लिहा.
- क) विज्ञान अध्यापनातील अभ्यासकेतर उपक्रम स्पष्ट करा.
- ड) शैक्षणिक साधने विज्ञान अध्यापन कशा प्रकारे चांगले होण्यास मदत करतात ?
- इ) निदानात्मक अध्यापन म्हणजे काय ? ते कशाप्रकारे उपयुक्त आहे ?
- फ) 7 वीच्या विज्ञान पुस्तकाबद्दल तुमचे मत लिहा.
- य) आशययुक्त अध्यापन पध्दती म्हणजे काय ?
- र) आशययुक्त अध्यापन पध्दती खरचं महत्वाची आहे का ?

- प्रश्न 3)** थोडक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येक संचालीत कोणतेही एक) [32]
- अ) आभ्यासक्रमाच्या विविध स्तरावरील विज्ञान विषयाचे स्थान स्पष्ट करा.
किंवा
आपल्या जीवनातील विज्ञानाची जागा स्पष्ट करा.
- ब) विज्ञान अध्यापनातील प्रात्यक्षिक पद्धत उदाहरणासह स्पष्ट करा.
किंवा
विज्ञान व भूगोल विषयाचा सहसंबंध लिहा.
- क) विज्ञान शिक्षकाचे गुण व पात्रता लिहा.
किंवा
विज्ञान पुस्तक तयार करण्याचे निकष लिहा.
- ड) विज्ञान विषयातील आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व लिहा.
किंवा
आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे स्वरूप लिहा.

- प्रश्न 4)** सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) [16]
- अ) विज्ञान अध्यापनाची उद्दिष्ट्ये त्याच्या गुणवैशिष्ट्यांनुसार लिहा.
- ब) विज्ञान अध्यापनातील स्वयंशोधन व प्रयोगशाळा पद्धत उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- क) निदानात्मक कसोट्या व उपचारात्मक अध्यापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) तुम्ही विज्ञान विषयात आशययुक्त अध्यापन पद्धती कशी राबवाल ते स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY EDUCATION**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks & rewrite the sentence. [4]

- i) W.W.W. stands for _____.
- ii) One kilobyte is equal to _____ bytes.
- iii) Mangal font is used for typing in _____ language.
- iv) In excel cells are formed by _____ & columns.

B) Match the following [4]

A	B
i) Virus	a) Spread sheet
ii) Input device	b) WWW.google.com.
iii) Ms. Excel	c) Touch screen
iv) Search engine	d) Newbug
	e) Printer

Q2) Answer the following in short [24]

- a) Characteristic of Database
- b) Examples of LAN, WAN.
- c) Use of multimedia.
- d) Benefits of email
- e) Tools of evaluation
- f) Difference between unit plan, lesson plan & year plan
- g) Qualities of IT teacher
- h) Advantages of MS Power Point.

Q3) Answer the following questions

[32]

- a) How would you develop skills of any game by using I.C.T.?

OR

Explain use of spreadsheet to keep the Physical education related record of your students.

- b) How would you use powerpoint for the teaching Physical education? Give example.

OR

How would you organize inter collegiate Athletic meet by using multimedia resources?

- c) How would you use I.T. for purchasing & maintaining sports equipments & grounds.

OR

Explain use of internet to organize and to participate in various tournaments at different level.

- d) How would you use mail merge to _____.

- i) Communicate with parents
- ii) Call quotations
- iii) Prepare annual report

OR

How would you use word processors in teaching & learning process.

Q4) Write the following questions in detail (any one)

[16]

- a) List methods of teaching information & communication technology. Explain any two methods in detail.
- b) Explain meaning and scope of IT & its place in school curriculum.
- c) Explain correlation between IT and Education. Explain role and characteristics of IT teacher.
- d) Write in detail about the methods of curriculum construction in IT.

Total No. of Questions : 4]

P3950

[4853]-1004

B.P.Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY EDUCATION**

माहिती तंत्रज्ञान शिक्षणाचे अध्यापन

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरून वाक्य पुन्हा लिहा. [4]

- i) W.W.W. म्हणजे
- ii) इतक्या बाईट्स म्हणजे एक किलोबाईट
- iii) मंगल फॉन्ट हा भाषा टाईप करण्यासाठी वापरला जातो.
- iv) एक्सेल मधील सेल (cell) घ्या व कॉलम पासून बनतात.

ब) जोड्या लावा. [4]

‘अ’	‘ब’
i) व्हायरस	अ) स्प्रेड शीट
ii) इनपुट डिव्हाईस	ब) WWW.google.com
iii) Ms. Excel	क) टच स्क्रीन
iv) सर्च इंजिन	ड) न्यु बग
	इ) प्रिंटर

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [24]

- अ) डाटाबेसची वैशिष्टे
- ब) LAN व WAN ची उदाहरणे द्या.
- क) मल्टीमेडीयाचे उपयोग
- ड) ई-मेल चे फायदे
- इ) मुख्यमापनाची साधने
- फ) घटक नियोजन, पाठ नियोजन व वार्षिक नियोजनातील फरक लिहा.
- य) माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाची गुणवैशिष्टे
- र) Ms. Power Point चे फायदे

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[32]

अ) माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून कुठल्याही एका खेळाच्या कौशल्याचा विकास तुम्ही कसा कराल ?

किंवा

तुमच्या विद्यार्थ्यांच्या शारीरिक शिक्षणाशी निगडित नोंदी स्प्रेडशीटचा वापर करून कसे कराल सविस्तर लिहा.

ब) शारीरिक शिक्षण अध्यापनासाठी पावर पॉईंटचा वापर कसा कराल ? उदाहरण द्या.

किंवा

बहुश्रुत माध्यमांचा वापर करून तुम्ही आंतरमहाविद्यालयीन मैदानी स्पर्धेचे आयोजन कसे कराल ?

क) खेळ साहित्य खरेदी व मैदानाची देखभाल करण्यासाठी माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर कसा कराल ?

किंवा

इंटरनेटचा वापर करून विविध स्तरावरील स्पर्धांमध्ये सहभाग व आयोजन कसे कराल सविस्तर लिहा.

ड) खालील बाबींसाठी मेल मर्ज चा वापर कसा कराल ?

i) पालकांशी संवाद साधण्यासाठी

ii) चालु भाव (Quotation) मागवण्यासाठी

iii) वार्षिक अहवाल तयार करण्यासाठी

किंवा

अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेमध्ये वर्ड प्रोसेसरचा वापर तुम्ही कसा कराल ?

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (फक्त एक)

[16]

अ) माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या आध्यापन पध्दतीची यादी करा. कोणत्याही दोन पध्दती सविस्तर लिहा.

ब) शालेय अभ्यासक्रमात माहिती तंत्रज्ञानाचा अर्थ व व्याप्तीचे स्थान सविस्तर लिहा.

क) माहिती तंत्रज्ञान व शिक्षण यातील सहसंबंध सविस्तर लिहा. माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाची भूमिका व वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा.

ड) माहिती तंत्रज्ञानाच्या पाठ्यक्रम रचनेच्या पध्दती सविस्तर लिहा.

